

**Князюк О.В., Левківська О.О., Жемчужников В.О., Кошланська Т.В.,
Підгаєвська М.І., Шевчук О.А.**

*Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського*

СХОЖІСТЬ НАСІННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ РОСЛИН ПРОСА ЗВИЧАЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ

Рівень продуктивності різних сільськогосподарських культур визначається як їх генетичними особливостями, так і агроекологічними чинниками та технологічними прийомами [2–6].

Просо звичайне належить до важливих круп'яних культур, а також використовується як страхова культура зернових. Вона має високі харчові і кормові якості: в зерні вміст білку – 12-14%, значна кількість вітамінів. Кормову цінність мають полова і солома проса. Культура потребує удосконалення елементів технології вирощування, які забезпечують оптимальний ріст і розвиток рослин [1]. Отримати швидкі, дружні та вирівнянні сходи можна за оптимальних строків та норми сівби.

Польовий дослід проводили в 2018-2019 рр на рослинах проса звичайного сорту Радуга. Норма висіву складала – 200, 250, 300 нас. / м². Вивчали строки сівби: 20.04, 25.04, 1.05, 5.05, 10.05. В результаті досліджень проведено оцінку впливу строків сівби на польову схожість культури. Встановлено, що показники польової схожості при строках його сівби 20.04, 25.04 та 1.05 були вищими порівняно до даних польової схожості строків сівби 5.05 та 10.05 на 3-4 % (табл. 1). Проведені нами дослідження показують, що найкращою збереженістю була за строку сівби 1.04 і норми висіву 200 нас./м² – 93,6 %, а найнижча – за строку сівби 20.04 і норми висіву 300 нас./м² – 86,4 % (табл. 2). Встановлено, що на збереженість рослин впливають як строки сівби, так і норма висіву насіння.

Таблиця 1

Польова схожість проса звичайного залежно від строків сівби та норми висіву, %

Строк сівби	Норма висіву, нас. / м ²		
	200	250	300
10.05	81,6	80,0	80,8
5.05	83,3	80,8	81,4
1.05	83,5	81,4	82,8
25.04	83,8	82,2	83,5
20.04	84,6	83,9	84,9

Так, збереженість рослин при строку сівби 10.05 істотно краща порівняно з іншими строками. Значно нижчою збереженість рослин була за раннього строку сівби (20.04.) порівняно до попередніх. Причиною цього є те, що посіви ранніх строків менше уражуються хворобами та пошкоджуються шкідниками. Норма висіву насіння проса звичайного також впливала на збереженість рослин, а найкращі показники відмічено за норми висіву 200 нас./м² за всіх строків сівби.

Таблиця 2

Збереженість рослин проса звичайного залежно від впливу строків сівби та норм висіву, %

Строк сівби	Норма висіву, нас./м ²		
	200	250	300
10.05	83,6	83,1	82,5
5.05	82,9	82,2	81,4
1.05	81,6	81,3	79,3
25.04	81,3	80,1	79,2
20.04	79,4	79,0	76,4

Отже, збільшення норм висіву насіння призводить до зменшення конкуренції між рослинами. Більш загущенні посіви схильні до вилягання та сильніше уражуються хворобами.

Польова схожість насіння залежить і від глибини загорання насіння. Встановлено, що оптимальною глибиною загорання насіння проса є 3-4см, так як на ділянках дослідів отримали схожість 86,4-87,9 %. За мілкої сівби на

глибину до 4 см польова схожість насіння була на рівні 84,6-83,2%. Із збільшенням глибини сівби до 6 см польова схожість насіння знижувалась до 81,0-78,4 %.

Таким чином, строки сівби проса звичайного впливали на польову схожість. За ранніх строків сівби (20.04-25.04) польова схожість була дещо нижчою порівняно до показників більш пізніх строків сівби (1.05-10.05). Рослини, що розвивалися в посівах за сівби 5.05 та 10.05 характеризувались найкращою збереженістю. При збільшенні норми висіву насіння показник збереженості рослин знижувався.

Література

1. Єфіменко Д. Я., Яшовський І. В., Лактіонов Б. І. Круп'яні культури. К. 1982. 160 с.
2. Князюк О. В., Шевчук О. А. Особливості розвитку кореневої системи кукурудзи в залежності від мінеральних добрив і густоти рослин. *Materialy XIII Meznarodni vedecko-practicka konference*. 2017. С. 44–47.
3. Князюк О. В., Крешун Р. А. Особливості росту, розвитку та продуктивності коріандру посівного залежно від строків сівби. *Агробіологія*. Зб. наук. праць. 2016. Вип. 2. С. 104–107.
4. Липовий В. Г., Шевчук О. А., Гуцол Г. В. та ін. Особливості формування продуктивності різних сортів топінамбура. *Сільське господарство та лісівництво*. Зб. наук. праць. 2019. №14. С. 79–87.
4. Панасюк О. Я., Князюк О. В., Капітан О. А. та ін. Дія термінів сівби на врожайність сортів сої. *Матеріали XVI Международної науково-практичної конференції «Новината за напреднали наука – 2018»*. 2018. С. 34–36.
5. Шевчук О. А., Вергеліс В. І., Ткачук О. О., Ходаніцька О. О. Дія ретарданта на ростові процеси та анатомічні характеристики культури пшениці. *Сільське господарство та лісівництво*. 2019. Вип. 14. С. 118–126.
6. Шевчук О. А., Ткачук О. О., Ходаніцька О. О. та ін. Морфо-біологічні особливості культури *Phaseolus vulgaris* за дії регуляторів росту рослин. *Вісник Уманського нац. Ун-ту садівництва*. 2019. № 1. С. 3–8.